

Sprawozdanie z PAFOS 2017 Conference „ABUJA 2017”, 13–16.11.2017 r., Abudża, Nigeria

Katarzyna Bieńkowska¹, Weronika Świerniak¹, Piotr Henryk Skarzyński^{1,2,3}, Maciej Ludwikowski¹

¹ Instytut Fizjologii i Patologii Słuchu, Światowe Centrum Słuchu, Warszawa/Kajetany

² Warszawski Uniwersytet Medyczny, II Wydział Lekarski, Zakład Niewydolności Serca i Rehabilitacji Kardiologicznej, Warszawa

³ Instytut Narządów Zmysłów, Kajetany

Maciej Ludwikowski podczas prezentowania wyników badań przesiewowych słuchu w krajach afrykańskich

Konferencja w Abudży, stolicy Nigerii, została zorganizowana przez Pan African Federation of Otorhinolaryngological Societies (PAFOS), organizację pozarządową działającą na rzecz rozwoju otolaryngologii w krajach afrykańskich, we współpracy z Local Organizing Committee and the Otorhinolaryngological Society of Nigeria (ORLSON). Na tym odbywającym się co dwa lata spotkaniu obecni byli otolaryngolodzy, audiolodzy, foniatry, logopedzi, psychologowie, a także specjaliści z zakresu badań słuchu. Głównym celem tegorocznej konferencji, nad którą patronat objął prezydent Nigerii Muhammad Buhari,

było promowanie i rozwijanie opieki otolaryngologicznej, a także próba wypracowania konsensusu i znalezienia najlepszych rozwiązań dotyczących polityki zdrowotnej w krajach afrykańskich takich jak: Nigeria, Senegal, Wybrzeże Kości Słoniowej, Kamerun. Największym wyzwaniem, z którym mierzą się nie tylko tamtejsi politycy, lecz także pacjenci, jest brak odpowiednio wykwalifikowanej kadry medycznej. Na przykład w Nigerii, państwie zamieszkanym przez około 160 milionów ludzi, praktykuje zaledwie 250 otolaryngologów, do których mają dostęp tylko nieliczni pacjenci. Ważnym problemem jest również

Adres autora: Katarzyna Bieńkowska, Światowe Centrum Słuchu, ul. Mokra 17, Kajetany, 05-830 Nadarzyn, e-mail: k.bienkowska@ifps.org.pl

Maciej Ludwikowski, Weronika Świerniak, Katarzyna Bieńkowska z Instytutu Fizjologii i Patologii Słuchu oraz Boye Olusanya, pionierka badań przesiewowych słuchu noworodków w Nigerii

Katarzyna Bieńkowska i Weronika Świerniak z założycielem szkoły otologii w Nigerii podczas ceremonii kończącej konferencję

brak profesjonalnego wyposażenia gabinetów lekarskich i zabiegowych oraz deficyt urządzeń przeznaczonych do badań słuchu. Badanie otoemisji, które w Polsce jest jednym z podstawowych, w Nigerii przeprowadzane jest zazwyczaj w ramach badań naukowych ze względu na bardzo wysokie koszty. Słuchowe potencjały wywołane pnia mózgu (ABR), które w Polsce są jedną z podstawowych procedur medycznych, w Nigerii prezentowane były jako innowacyjne badania kliniczne przeprowadzone w grupie 10 osób. Pokazuje to ogromną przepaść w dostępie do świadczeń zdrowotnych. Z tego względu, jak również z uwagi na poszukiwanie w krajach afrykańskich rozwiązań redukujących koszty, bardzo duże zainteresowanie wzbudziły wśród uczestników konferencji rozwiązania telemedyczne prezentowane przez przedstawicieli Instytutu Fizjologii i Patologii Słuchu oraz Platforma Badań Zmysłów wykorzystywana do przesiewowych badań słuchu. Wystąpienie na temat tych badań, od kilku lat realizowanych przez Instytut Fizjologii i Patologii Słuchu także w krajach afrykańskich, wzbudziło bardzo duże zainteresowanie i zostało czterokrotnie powtórzone podczas konferencji. Wysłuchawszy go, Boye Olusanya, pionierka badań przesiewowych słuchu noworodków w Nigerii, wyraziła chęć nawiązania współpracy.

Podczas spotkania w Abudży dużo dyskutowano o etiologii zaburzeń słuchu oraz o niewielkiej świadomości społecznej w tym zakresie (temat ten podjął prof. Piotr Skarżyński także podczas wcześniejszej wizyty w Lagos State University College of Medicine). W krajach afrykańskich uszkodzenia słuchu najczęściej spowodowane są niepożądanym działaniem leków antymalarycznych (stosowanych często po terminie ważności). W jednym z badań stwierdzono, że leki te były przyczyną znacznego lub głębokiego ubytku słuchu u blisko 70% zbadanych osób (n = 136). Kolejną częstą przyczyną zaburzeń słuchu jest zażywanie gentamycyny, mającej działanie ototoksyczne. Jej popularność wynika z faktu, że jest to najtańszy lek, dostępny bez recepty.

Wyzwaniem dla otolaryngologii w krajach afrykańskich jest jednak nie tylko brak środków na zakup odpowiedniego sprzętu czy brak odpowiedniej kadry medycznej, lecz także mentalność tamtejszych ludzi. Lata kolonializmu wykształciły w nich bierną postawę oraz przekonanie, że nie ma się wpływu na swój los. Podczas konferencji najczęstszym pytaniem, zadawanym nie tylko zespołowi

Prof. Piotr Skarżyński prezentuje podczas sympozjum organizowanego przez firmę Cochlear wyniki pierwszych przesiewowych badań słuchu przeprowadzonych wśród dzieci w wieku szkolnym w Nigerii

Podziękowania dla zespołu Instytutu Fizjologii i Patologii Słuchu za aktywne uczestnictwo w konferencji PAFOS

Instytutu, lecz także przedstawicielom firm farmaceutycznych i medycznych, było: „Co możecie nam dać?“, a nie: „Co wspólnie możemy zrobić, żeby było lepiej?”.

Kolejnym problemem jest znachorstwo. Brak swobodnego dostępu do służby zdrowia, a także zakorzenienie przeświadczenie o cudotwórczych właściwościach medycyny domowej skutkują późną diagnostyką i minimalnymi szansami wyleczenia z poważnych chorób. Niezwykle trafnie problem ten został przedstawiony przez profesora chirurgii praktykującego na co dzień w szpitalu w Senegalu. Pokazał on ogromne zmiany nowotworowe w obrębie twarzy i szyi u pacjentów, którzy często przez wiele lat korzystali z praktyk znachorskich zamiast z medycyny konwencjonalnej. Sangoma, szaman, bo tak określany jest znachor, leczący zazwyczaj mieszanką ziół i poprzez odprawienie odpowiednich rytuałów, stanowi dla około 80% populacji pierwsze źródło kontaktu w przypadku

choroby. Co ciekawe, cena wizyty znachorskiej jest zbliżona do wizyty u wykwalifikowanego lekarza. Ważnym krokiem w walce ze znachorstwem jest szerzenie wiedzy medycznej opartej na dowodach (ang. *evidence-based medicine*). Dlatego tak istotne jest nawiązywanie współpracy pomiędzy krajami wysokorozwiniętymi gospodarczo a krajami Trzeciego Świata.

Na zakończenie konferencji PAFOS zespół Instytutu Fizjologii i Patologii Słuchu, który zaprezentował 12 prac (m.in. na temat implantów ślimakowych i kostnych, szumów usznych, chirurgicznego leczenia otosklerozy, terapii zaburzeń przetwarzania słuchowego oraz przesiewowych badań słuchu), otrzymał gratulacje i podziękowania za aktywny udział. Przy okazji pobytu w Nigerii przedstawiciele IFPS przeprowadzili kolejne badania przesiewowe, sprawdzając słuch u około 200 dzieci w szkole Rose-Valley School w Lagos.

Badania przesiewowe słuchu w Rose-Valley School w Lagos

